

## РОЛЬ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ У ГРОШОВІЙ СИСТЕМІ ДЕРЖАВИ

Левчук В.С. здоб. ОС «магістр»  
Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. М.О. Євдокімова  
Державний біотехнологічний університет

Здійснюючи розрахунки, підприємства України та інші кредитні установи зобов'язані суворо дотримуватись чинних законодавчих актів, банківських правил, вдосконалювати та виявляти шляхи покращення розрахункових відносин в Україні, оскільки визначення основних шляхів удосконалення безготівкових відносин є досить актуальним у розбудові національної економіки України. Безготівкові грошові кошти формують певну систему безготівкових розрахунків, які є складовою загальної національної грошової системи [1].

Суттєвим недоліком функціонування системи безготівкових розрахунків є складність механізму здійснення процесу оплати. При використанні електронних платежів існує ризик невиконання суб'єктами господарської діяльності взаємних зобов'язань, які також вважаються одним із важливих недоліків такої системи розрахунків в Україні.

Безготівкові розрахунки здійснюються за двома основними грошовими потоками. Це надходження грошових коштів на рахунок і витрачання коштів з рахунку. У сучасних умовах використовуються такі основні форми безготівкових розрахунків: платіжне доручення, платіжна вимога, платіжна вимога-доручення, чек, вексель, акредитив, інкасове доручення.

Важливо розрізняти такі складові даної системи: принципи безготівкових розрахунків; вимоги до організації розрахунків; форми розрахунків; розрахункові документи; особи безготівкових розрахунків; механізм контролю за станом розрахунків.

В організації безготівкових розрахунків можна виділити такі основні вимоги це – грошові кошти власних та залучених господарських суб'єктів підлягають обов'язковому зберіганню на поточних і інших рахунках в установах банків, безготівкові розрахунки за товарно-матеріальні цінності проводяться з постачальникам після надання послуг за попередньою оплатою, підприємства та організації самостійно обирають форму розрахунку, платежі здійснюються тільки в межах наявних коштів при надані банківського кредиту або на рахунках платника, безготівкові грошові кошти списуються з рахунка підприємства за розпорядженням

власника.

Особливістю організації безготівкових грошових коштів в Україні є застосування спеціальної форми, яка використовується для здійснення самого платежу, а саме: у безготівкових грошових коштах існує три учасника: платник, одержувач та банк.

Організація та розвиток безготівкових грошових коштів є вагомим передумовою для стабільного розвитку економіки держави, тому для цього необхідно сформувавши ефективний механізм здійснення безготівкових грошових коштів між різними господарюючими суб'єктами.

Форми безготівкових грошових коштів мають свої переваги та недоліки. Безготівкові розрахунки за платіжними дорученнями є самими розповсюдженими розрахунками, вони достатньо прості і використовуються для швидкого здійснення платежу. Платіжні доручення застосовуються в розрахунках щодо місцевих, а також міжміських поставок за товари, роботи, послуги. Вони забезпечують максимальне наближення строків отримання товару.

Правильність вибору форми безготівкових грошових коштів впливає на точність оцінки діяльності підприємства, а також виконання його планових завдань, оперативність і правильність утворення відповідних фондів, своєчасність отримання коштів. На сьогоднішній день основною метою будь-якого підприємства є обрання правильної форми безготівкових розрахунків, для того щоб розв'язати назрівші проблеми. Найбільш здатний унікальний фінансовий інструмент це – вексель як проста форма кредитних грошей для оплати товарів та послуг, надання позик, гарантій міжбанківських кредитів. Значення векселя в сучасній ринковій економіці відіграє вагомий роль і ця вагомість надає векселю безспірність оплати за ним.

На сьогоднішній день система безготівкових розрахунків стикається з великими проблемами, які потребують своєчасного вирішення. Одна з найбільш вагомих проблем безготівкових грошових коштів є недосконалість організаційно-правової бази.

Застосування комп'ютерних технологій дає змогу одержувати інформацію про стан господарювання та зміни, які відбуваються з розрахунками із дебіторами та кредиторами, визначаються результати господарювання, надається користувачам для прийняття рішень повна і достовірна інформація про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства від усіх видів діяльності. При здійсненні безготівкових розрахунків на підприємствах України керуються Інструкцією "Про безготівкові

розрахунки в Україні", діючим законодавством України, іншими нормативно-правовими актами.

Останнім часом все ширшого використання набувають такі форми розрахунків як розрахунки за допомогою пластикових карток та електронні перекази. Ці форми суттєво спрощують механізм оформлення проведення оплати розрахунків. Оскільки для здійснення перерахування грошей вони не вимагають присутності уповноваженої особи від підприємства в банку, а це заощаджує час на переїзди до установи банку. Основна перевага цих форм безготівкових розрахунків – значне прискорення здійснення самих розрахункових операцій [2].

Одним із шляхів удосконалення розрахунків є розширення сфери застосування прямих зв'язків між підприємствами і споживачами їх продукції. Виключення з розрахунків проміжних ланок забезпечує прискорення обороту коштів, скорочення документообороту [3].

Основні шляхи удосконалення та вирішення проблем розвитку безготівкових грошових коштів є: збільшення довіри з боку населення до банківської системи, що була втрачена через фінансово-економічну кризу; запровадження страхування ризиків власників платіжних карток від несанкціонованого втручання та непередбаченого використання [4].

Використання на підприємствах всіх зазначених заходів щодо шляхів удосконалення організації безготівкових розрахунків на підприємствах дасть можливість перевести розрахунки підприємства у безготівкову форму.

#### **Інформаційні джерела**

1. Костюнік О. В., Побережна В. В. Шляхи удосконалення безготівкових грошових коштів підприємств України / АГРОСВІТ. 2017. №4. С. 53-56.

2. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Постанова Правління Національного банку України від 21 січня 2004 р. № 22 / *Вісник Національного банку України*. 2006. № 9. С. 45-75.

3. Порядок організації безготівкових розрахунків в Україні [Електронний ресурс]. URL: [ebk.net.ua/Book/FPravo/21\\_26/1125\\_4.htm](http://ebk.net.ua/Book/FPravo/21_26/1125_4.htm)

4. Правила Національної системи масових електронних платежів: Постанова Правління Національного банку України від 10 грудня 2004 р. № 620 / *Вісник Національного банку України*. 2006. № 9. С. 36-45.